

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ

Факультет	Аудіовізуальне мистецтво та медіатехнології	Рівень вищої освіти	другий
Кафедра	Міжкультурної комунікації в креативних індустріях	Рік навчання	4
Галузь знань	02 Культура і мистецтво	Вид дисципліни	вибіркова
Спеціальність	021 Аудіовізуальне мистецтво та медіавиробництво	Семестри	7

Мовленнєві комунікації

Семестр 7

Освітньо-професійна програма «Продюсування та арткураторство»

Освітньо-професійна програма «Івент-режисура»

Освітньо-професійна програма «Реклама та відеоарт»

Освітньо-професійна програма «Фотомистецтво та візуальні практики»

Викладач	Борбунюк Валентина Олексіївна, доцент, PhD (канд. філол. наук), доцент кафедри міжкультурної комунікації в креативних індустріях
E-mail	0969255100v@gmail.com
Заняття	<u>Семестр 7 (осінь 2025)</u> <u>4-й рік навчання</u> (2 год.)
Консультації	2 години впродовж семестру
Адреса	к. 303, поверх 3, корпус 2, вул. Мистецтв, 8
Телефон	+380969255100 (викладачка Борбунюк Валентина Олексіївна)

КОМУНІКАЦІЯ З ВИКЛАДАЧЕМ

Поза заняттями офіційним каналом комунікації з викладачем є комунікація в онлайн-форматі на платформі Google Classroom.

ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Студент четвертого року навчання повинен мати узагальнені й систематизовані знання, набуті впродовж трьох років навчання у вищому навчальному закладі, бути сформованою мовною особистістю, обізнаною з культурою усного і писемного мовлення (відповідно до Закону України № 2704-VIII від 25.04.2019 «Про забезпечення функціонування української мови як державної»).

НАВЧАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ

Навчальними матеріалами для читання є оригінальні монографії та періодична література українською мовою за фахом, який опановує студент, підібрана з урахуванням рекомендацій викладача.

1. Дизайн і ергономіка: українсько-англійський термінологічний словник. Харків : ХДАДМ, 2021. 240 с.
2. Саврасова-В'юн Т. Комунікативний практикум: навч.-метод. посібн. Київ: Київ. стол. ун-т ім. Б. Грінченка, 2024. 184 с.
3. «ХУДПРОМ: Український журнал з мистецтва і дизайну» (Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв). URL : <https://hudprom.org.ua/index.php/hp>

ПОСИЛАННЯ НА МАТЕРІАЛИ

Свої додаткові навчальні матеріали, слайди, ілюстрації тощо можна запропонувати переглянути за посиланням (спеціальні навчальні сервіси у мережі Інтернет)

НЕОБХІДНЕ ОБЛАДНАННЯ

Блокнот для конспекту, ручка. Комп'ютерна техніка (ноутбук, планшет тощо) з можливістю виходу до мережі Інтернет. Програми, необхідні для виконання завдань: Microsoft Word.

МЕТА Й ЗАВДАННЯ КУРСУ

Метою курсу є всебічне вивчення феномену мовної комунікації, формування вмінь і навичок правильного розуміння та аналізу комунікативних процесів і явищ, використання набутих знань у вивченні української мови, перекладі, мистецтвознавчих дослідженнях. **Об'єктом** є мова у всіх можливих виявах, а **предметом** – мовна комунікативна діяльність у реальних ситуаціях людського спілкування.

Для виконання поставлених завдань до кожного практичного заняття добираються різні усні та письмові вправи, виконання яких закріплює на практиці засвоєні теоретичні знання.

Перелік компетентностей випускника, що забезпечує дисципліна

Загальні компетентності	K03. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. ЗК05. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань / видів економічної діяльності). ЗК06. Здатність генерувати нові ідеї (креативність). ЗК07.Здатність діяти соціально відповідально та свідомо. ЗК08. Здатність працювати у команді. ЗК09. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК010. Здатність бути критичним та самокритичним. ЗК013. Навички міжособистісної взаємодії. ЗК014. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації. ЗК015. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК017. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні та

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності	наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірності розвитку предметної області, її місця в загальній про мистецтво і суспільство та у розвитку суспільства, техніки та технологій, використовувати різні форми та види рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. ФК08. Здатність збирати, аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її в практичній діяльності. ФК09. Здатність здійснювати ділову комунікацію. ФК10. Здатність здійснювати редакторсько-сценарну /продюсерську/ режисерську/ операторську / звукорежисерську діяльність в сфері аудіовізуального мистецтва та виробництва. ФК11. Здатність використовувати засоби масової інформації для просвітництва, популяризації та пропаганди досягнень аудіовізуальної культури. ФК 15. Вміння опрацювати кінознавчу літературу, узагальнювати та аналізувати аудіовізуальний матеріал, формувати наукові теми та розуміти подальші перспективи розвитку даної проблематики в різних дослідницьких жанрах.

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

- ПРН 5. Генерувати нові ідеї для втілення їх в аудіовізуальному творі.
- ПРН 6. Створювати драматургічну концепцію та сценарій аудіовізуальних творів різних видів, жанрів, стилів.
- ПРН 13. Виявляти високий рівень мовленнєвої культури, артистизм.
- ПРН 14. Вміти підтримувати зв'язок із засобами масової інформації з метою просвітництва, популяризації та пропаганди досягнень аудіовізуального мистецтва.
- ПРН 15. Вміти спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань / видів економічної діяльності).
- ПРН 16. Вільно спілкуватися з професійних питань державною та іноземною мовами усно та письмово.
- ПРН 17. Збирати, оцінювати, аналізувати та обробляти інформацію з використанням сучасних інформаційних технологій та спеціалізованого програмного забезпечення.

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна вивчається впродовж одного семестру на 4 курсі (3 кредитів ECTS, 90 навчальних години, у тому числі 30 годин – аудиторні практичні заняття та 60 годин — самостійна та індивідуальна робота). Всього курс складається з 2 модулів та 7 тем. Студенти виконують 1 контрольну роботу творчого характеру. Вивчення дисципліни закінчується заліком.

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ

Модуль I

ТЕМА 1.

МОВНА КОМУНІКАЦІЯ ЯК НАУКА

ТЕМА 2.

КОМУНІКАЦІЯ ЯК ПРОЦЕС В ІНФОРМАЦІЙНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

ТЕМА 3.

ФАХОВА МОВЛЕННЄВА ДІЯЛЬНІСТЬ. ЗНАЧЕННЯ І СМИСЛ СЛОВА У МОВЛЕННЄВІЙ КОМУНІКАЦІЇ

ТЕМА 4.

МОДЕЛІ КОМУНІКАЦІЇ

Модуль II

ТЕМА 5.

РЕГУЛЯТИВИ МОВНОЇ КОМУНІКАЦІЇ: КОМУНІКАТИВНИЙ КОДЕКС. КОМУНІКАТИВНІ СТРАТЕГІЇ І ТАКТИКИ

ТЕМА 6.

МОВНА КАРТИНА СВІТУ

ТЕМА 7.

ЕТНОСПЕЦИФІКА МОВНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

ФОРМАТ ДИСЦИПЛІНИ

Теми розкриваються шляхом практичних занять (30 год.). Лекційні, семінарські та лабораторні заняття не передбачені. Самостійна робота здобувача спрямована на відшліфовування практичних навичок та закріплення теоретичного матеріалу. Зміст самостійної роботи включає читання оригінальних монографій та періодичної літератури українською мовою за фахом студента, які підбираються самостійно з урахуванням рекомендацій викладача, а також підготовку усних доповідей для участі у конференціях, створення якісного фахового тексту українською мовою з метою презентації професійних намірів і здобутків.

ФОРМАТ СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ

Формою контролю є залік – у 7 семестрі. Для отримання заліку необхідно пройти рубіжні етапи контролю у формі поточних перевірок аудиторної і самостійної роботи, а також виконати **1 контрольну роботу**. Для тих, хто бажає покращити результат, передбачені **додаткові бали** за участь у Міжнародному конкурсі знавців української мови імені Петра Яцика та Міжнародному мовно-літературному конкурсі імені Тараса Шевченка, а також за участь у студентських конференціях з виступом або публікацією тез (10 балів).

ПРАВИЛА ВИКЛАДАЧА

Під час занять необхідно вимкнути звук мобільних телефонів як студентам, так і викладачеві.

У разі відрядження, хвороби тощо викладач має право перенести заняття на інший день або час за попередньою узгодженістю зі студентами та завідувачем кафедри.

Враховуючи особливості воєнного стану, заняття будуть проводитись онлайн з використання платформи Zoom. **Онлайн-присутність студента на занятті повинна підтверджуватись включенням відео із зазначенням власного прізвища та імені.**

ПОЛІТИКА ВІДВІДУВАНOSTІ

Пропускати занять без поважних причин недопустимі (причини пропуску мають бути поважні і документально аргументовані). Запізнення на заняття не вітаються.

Студенти, які з тієї чи іншої причини, не зможуть під'єднатись і бути присутнім на занятті онлайн, повинні опрацьовувати матеріал самостійно. Без засвоєння тем, передбачених програмою, і виконання відповідних запланованих завдань впродовж семестру студент до складання заліку не допускається.

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Здобувачі освіти зобов'язані дотримуватися правил академічної доброчесності (у своїх доповідях, статтях тощо). Жодні форми порушення академічної доброчесності не допускаються. Дотримання академічної доброчесності є обов'язковим відповідно до «Положення про академічну доброчесність Харківської державної академії дизайну і мистецтв»

<https://www.ksada.org/wp-content/uploads/2025/03/polozhennya-pro-akademichnu-dobrochesnist.pdf>

РОЗКЛАД КУРСУ

МОДУЛЬ І

Дата	Тема	Вид заняття	Зміст	Години	Рубіжний контроль	Деталі
1 і 2 тижні	1	практичне заняття	Теорія мовної комунікації в колі різних галузей знань.	4	Усне опитування	
3 і 4 тижні	2	практичне заняття	Мовленнєві жанри й дискурси.	4	Усне опитування	Виконання практичних завдань
5 і 6 тижні	3	практичне заняття	Значення і смисл слова у мовленнєвій комунікації.	4	Усне опитування	Виконання практичних завдань
7 і 8 тижні	4	практичне заняття	Моделі комунікації	4	Усне опитування	Виконання практичних завдань
		Модульний контроль	Риторичний аналіз «чужого» публічного висловлювання професійної тематики (інтерв'ю, промова, допис у соціальних мережах або каналах тощо)			

МОДУЛЬ ІІ

Дата	Тема	Вид заняття	Зміст	Години	Рубіжний контроль	Деталі
9 і 10 тижні	5	практичне заняття	Регулятиви мовної комунікації	4	Усне опитування	Виконання практичних завдань
11 і 12 тижні	6	практичне заняття	Мовна картина світу	4	Усне опитування	Виконання практичних завдань
13 і 14 тижні	7	практичне заняття	Етноспецифіка мовної комунікації	4	Усне опитування	Виконання практичних завдань
15		Підсумковий модульний	Тренінг «Мистецтво	2	Виступ власною	Текст виступу завантажується

тижд.		контроль	презентації»		промовою, аналіз публічних виступів однокурсників	в класрум

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

Поточне тестування та самостійна робота														Підсумкови й модульний контроль	Загальна сума балів		
Змістовий модуль № 1						Змістовий модуль № 2					ІНДР ¹						
T 1	T2	T3	T4				T5	T6	T7	Кон- троль -на ро- бота							
10	10	10	10				10	10	10	10						10	100
40						40					10						

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену	для заліку
90 - 100	A	відмінно	зараховано
82 - 89	B	добре	
75 - 81	C		
64 - 74	D	задовільно	
60 - 63	E		
35 - 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

¹ Участь у Міжнародному конкурсі знавців української мови імені Петра Яцика та Міжнародному мовно-літературному конкурсі імені Тараса Шевченка, участь у студентських конференціях з виступом або публікацією тез (10 балів).

Бали за індивідуальну науково-дослідну роботу розподіляються між балами першого і другого модуля

Приблизна тематика індивідуальних завдань (можуть бути використані для наукових повідомлень на занятті або для написання наукових доповідей для участі у студентських наукових конференціях)

1. Ораторська майстерність як складова професійної діяльності.
2. Слово і текст у професійній діяльності.
3. Етноспецифіка мовної комунікації: культурне зіткнення.
4. Особливості «перекладу» художнього твору візуальною мовою.
5. Національні особливості: вербальне і невербальне вираження.
6. Екфразис.
7. Фотомистецтво/відеоарт як візуальна комунікація.
8. Особливості рецепції вербальних і візуальних текстів.

**Рекомендована література
ОСНОВНА**

1. Борбунюк В. О. Інтермедіальний дискурс міжмистецької комунікації: конспект лекцій. Харків: ХДАДМ, 2023. 195 с.
2. Кизилова В. В. Теорія і практика мовленнєвої комунікації : навч. посіб. для студ. закл. вищої освіти. 2025. 125 с. URL : <https://dspace.luguniv.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/11346/Кизилова%20В.В.%20Теорія%20і%20практик.мовл.ком..pdf?sequence=1&isAllowed=y>
3. Прокопчук Л. В., Лебедь Ю. Б. Практикум з риторики : навч. посіб. Вінниця : Твори, 2023. 200 с. URL : <https://dspace.vspu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/4ca0947c-e5c2-4801-8192-444dd1cda525/content>
4. Саврасова-В'юн Тетяна. Комунікативний практикум : навч.-метод. посібн. Київ: Київ. стол. ун-т ім. Б. Грінченка, 2024. 184 с. URL : https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/49331/1/T_Savrasova_Viun_KP_2024_FUFKM.pdf
5. Український правопис [Електронний ресурс]. 2019. URL : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/05062019-onovl-pravo.pdf>.

ДОПОМІЖНА

1. Борбунюк В. Візуальні метаморфози Харкова у книзі спогадів Ю. Шевельова (Юрія Шерега) «Я – МЕНЕ – МЕНІ... (І ДОВКРУГИ)». *Південний архів*. 2025. № 100. С. 90–97.
2. Борбунюк В. О. «...здається збудованим не з каменю»: «Без ґрунту» В. Петрова (Домонтовича) як архітектурно-живописний роман-екфразис. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна*. Серія «Філологія». Вип. 93. 2023. С. 168–177.
3. Борбунюк В. Пейзажі з вікна у романі В. Петрова (Домонтовича) «Без ґрунту». *Національна ідентичність у мові та культурі*. Київ, 2023. С. 42–50.
4. Борбунюк В. (2023) Роман «Люби ближнього твого» («Liebe Deinen Nächsten») Е. М. Ремарка на українському кону: особливості візуального «перекладу» мовою театру. *Перші Таранушенківські читання: матеріали Всеукраїнської наукової конференції кафедри теорії і історії мистецтв ХДАДМ, 14-15 квітня 2023 року / Харківська державна академія дизайну і мистецтв*. Харків: ХДАДМ. С. 16-19.

5. Борбунюк В. Шедеври української сакральної архітектури у романі В. Петрова (Домонтовича) «Без ґрунту» та у працях С. Таранушенка. *Другі Таранушенківські читання: матеріали Міжнародної наукової конференції кафедри теорії і історії мистецтв ХДАДМ, 17-18 квітня 2025 року* / Харківська державна академія дизайну і мистецтв. Харків: ХДАДМ, 2025. С. 16–20.
6. Бразелл Д., Девіс Д. Як зрозуміти ілюстрацію. Київ: ArtHuss, 2019. 176 с. (Серія «Креативна кар'єра»)
7. Карнегі Д. Як здобувати друзів і впливати на людей. «КМ-БУКС», 2022. 256 с.
8. Стотхарт К. Як знайти спільну мову. Впевненість і харизма при спілкуванні з особистостями різного типу. «КМ-БУКС», 2021. 304 с.
9. Суджич Д. Б – Баугауз, Ю – Ютюб: Абетка сучасного світу. Київ: ArtHuss, 2021. 336 с.
10. Український художній авангард: маніфести, публіцистика, бесіди, спогади, листи. Київ: ДУХ І ЛІТЕРА, 2023. 640 с.

Словники

1. Дизайн і ергономіка: українсько-англійський термінологічний словник. Харків : ХДАДМ, 2021. 240 с.
2. Ілюстрований словник архітектурних термінів / Т. М. Клименюк, В. І. Проскуряков, Х. І. Ковальчук. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2019. 180 с.
3. Криворучко О. Ю. Сучасна архітектура. Термінологічний словник. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2008. 136 с.
4. Культура мови на щодень. URL : <http://kultura-movy.wikidot.com/>
5. Мовна політика і мовне планування. Енциклопедичний словник / відп. ред. Б. М. Ажнюк; Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні НАН України. Київ: Академперіодика, 2024. 464 с.
6. Селігей П. О. Українська мова у 2222 році: Вступ до лінгвофутурології. К.: Академперіодика, 2023. 452 с.
7. Словник української мови [Текст]: у 20 т. / НАН України, Укр. мов.-інформ. фонд. К. : Наукова думка, 2010 – .
8. Український правопис [Електронний ресурс]. 2019. URL : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/05062019-onovl-pravo.pdf>

Інтернет-ресурси

1. Інститут мовознавства імені О. О. Потебні НАН України. <https://www.inmo.org.ua/sum.html>
2. Український мовно-інформаційний фонд Національної академії наук України. URL : <https://www.ulif.org.ua/>
3. Національна бібліотека України: <http://nbuv.gov.ua>